

**สถานภาพองค์ความรู้การศึกษาวิจัยนลีลาในวิทยานิพนธ์ไทย ในรอบ 3 ทศวรรษ
(พ.ศ. 2530 - 2560)**

**STATUS OF KNOWLEDGE AND EDUCATIONAL STYLE IN 3-DECADE THAI THESIS
(1987 - 2017)**

วรางคณา สุพรรณชนะบุรี*

Warangkana Supanchanaburee*

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Department of Thai, Faculty of Humanities and Social Science, Thaksin University.

*Corresponding author, e-mail: Lamjiak129@gmail.com

Received: 3 December 2020; **Revised:** 27 May 2021; **Accepted:** 22 June 2021

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “สถานภาพองค์ความรู้การศึกษาวิจัยนลีลาในวิทยานิพนธ์ไทย ในรอบ 3 ทศวรรษ (พ.ศ. 2530 – 2560)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทยของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต และอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ช่วง พ.ศ. 2530-2560 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลวิทยานิพนธ์ ผลการศึกษาพบวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาโดยใช้แนวคิดวิจัยนลีลา จำนวน 19 เรื่อง นักวิจัยใช้แนวทางศึกษา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาเชิงทฤษฎี จำนวน 14 เรื่อง โดยศึกษาในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ กวีนิพนธ์ บทเพลง ตำรากฎหมาย วรรณกรรม สารคดี ข่าว และรายการโทรทัศน์ และ 2) การศึกษาเชิงประยุกต์ จำนวน 5 เรื่อง คือ การศึกษาการแปรของระบบเสียงสระและพยัญชนะในภาษาไทย โดยการศึกษาในเชิงทฤษฎีได้แผ่ขยายวงกว้างมากที่สุดใน พ.ศ. 2545 ส่วนการศึกษาวิจัยนลีลาเชิงประยุกต์ปรากฏขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2537 และมีการศึกษาเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษาทำให้เห็นความสนใจและพัฒนาการในการทำวิทยานิพนธ์โดยใช้แนวคิดวิจัยนลีลา

คำสำคัญ: สถานภาพ วิจัยนลีลา วิทยานิพนธ์ไทย

Abstract

article on "Status of Knowledge and Educational Style in 3-Decade Thai Thesis (1987 - 2017)". The objective is to compile thesis of students. Graduate student Department of Thai Language In government universities between 1987-2017. By collecting data from electronic databases that provide thesis search services. The results of the thesis found that the study was carried out using styles Graduate level 19 subjects. The researchers used 2 methods of study, namely 1) 13 theoretical studies by studying in various media, including poetry, music, texts, law, literature, documentaries, news and television

programs and 2) applied studies, namely the study of the transformation of vowel systems and consonants in the Thai language. This article shows good interest in thesis by using the style of verbal style.

Keywords: Status, Style, Thai Thesis

บทนำ

ปัจจุบันลักษณะการใช้ภาษาไทยมีความหลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้การนำเสนอผลงาน การประพันธ์ แต่ละประเภทมีเอกลักษณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าการใช้ภาษาเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนความคิดหรือนิสัยลักษณะของผู้ที่ถ่ายทอดเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่งมายังพื้นที่สาธารณะ โดยนอกจากภาษาเขียนแล้ว ภาษาพูดนั้นมีความแตกต่างเช่นเดียวกัน เนื่องจากการพูดทำให้เกิดการแปรตามปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเป็นกลุ่มพื้นที่ของคน เพศ วัย อายุของผู้ใช้ภาษา ซึ่งความแตกต่างหรือเอกลักษณ์ในการใช้ภาษานี้เรียกว่า “วจนลีลา”

วจนลีลาศาสตร์ (Stylistics) เป็นคำที่มีความหมายและขอบเขตกว้างขวาง เป็นแนวคิดที่สามารถใช้ศึกษาได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน หรือร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยนิยามความหมายของคำว่า วจนลีลา หมายถึงรูปแบบหรือลักษณะของวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันตามสถานการณ์การใช้ภาษา โดยจำแนกวจนลีลาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ วจนลีลาเป็นทางการ และวจนลีลาไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้วจนลีลาแตกต่างกันเกิดจากการใช้รูปภาษาให้ต่างกันตามสถานการณ์ สถานการณ์ หมายถึง สภาวะที่เกิดจากปัจจัย 4 ประการรวมกัน ได้แก่ กาลเทศะ (Setting) เรื่องที่พูด (Topic) ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง (Social relationship between the speaker and the hearer) และทัศนคติของผู้พูด (Psychological Attitude) [1]

“วจนลีลา” เป็นแนวคิดที่ศึกษาได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ส่งผลให้นิสิตแต่ละมหาวิทยาลัยให้ความสนใจกับแนวคิดดังกล่าว จึงมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาวจนลีลาเกิดขึ้นหลายเรื่อง วิทยานิพนธ์ที่ใช้แนวคิด วจนลีลาในการศึกษาปรากฏครั้งแรกใน พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นการศึกษาวจนลีลาเชิงประยุกต์ คือวิทยานิพนธ์ของสุธิดา พูลทรัพย์ เรื่องการแปรตามวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยางค์ควบกล้ำในภาษากรุงเทพฯ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา [2] หลังจากมีการศึกษาวจนลีลาในวิทยานิพนธ์เกิดขึ้นครั้งแรก ส่งผลให้นิสิตให้ความสนใจกับแนวคิดดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2544 - 2547 ที่ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาแนวคิดวจนลีลาจำนวนมากที่สุด จึงส่งผลให้แนวคิดวจนลีลาขยายวงกว้างในช่วงเวลาถัดมา

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงศึกษาวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับวจนลีลา จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ 2 แหล่ง ได้แก่ โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLis – Thai Library Integrated System) และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวจนลีลาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับวจนลีลา จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คัดเลือกแหล่งข้อมูล โดยเลือกศึกษาบทคัดย่อวิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย ของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
2. รวบรวมข้อมูล จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลวิทยานิพนธ์ 2 แหล่ง ได้แก่ โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLis – Thai Library Integrated System) และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 19 เรื่อง
3. นำข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่รวบรวมได้ จัดกลุ่มการศึกษาตามขอบเขตของแนวคิดวัจนลีลาศาสตร์
4. วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

สถานภาพองค์ความรู้การศึกษาวัจนลีลาในวิทยานิพนธ์ไทยในรอบ 3 ทศวรรษ (พ.ศ.2530 – 2560)

จากการศึกษาสถานภาพองค์ความรู้การศึกษาวัจนลีลาในวิทยานิพนธ์ไทยในรอบ 3 ทศวรรษ (พ.ศ. 2530 -2560) พบว่ามีข้อมูลวิทยานิพนธ์ทางภาษา จำนวน 19 เรื่อง ผู้ศึกษาจึงนำมาจัดกลุ่มประเด็นการศึกษาได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาเชิงทฤษฎี และการศึกษาเชิงประยุกต์

ตารางที่ 1 ประเด็นการศึกษา

ประเด็นการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาเชิงทฤษฎี	14	73.68
การศึกษาเชิงประยุกต์	5	26.32
รวม	19	100

1. การศึกษาเชิงทฤษฎี

การศึกษาเชิงทฤษฎีเป็นการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยได้เน้นการวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์หรือทฤษฎีวัจนลีลาเพื่ออธิบายรูปแบบ การใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ กวีนิพนธ์ เพลง ประมวลกฎหมาย วรรณกรรม สารคดี ข่าว รายการโทรทัศน์ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.68 แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การศึกษาเชิงทฤษฎี

การศึกษาเชิงทฤษฎี	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาวัจนลีลาแบบตายตัว	2	14.29
การศึกษาวัจนลีลาแบบเป็นทางการ	8	57.14
การศึกษาวัจนลีลาแบบปรีกษาหารือ	4	28.57
รวม	14	100

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า การศึกษาเชิงทฤษฎีจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาวัจนลีลาแบบตายตัว จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29 การศึกษาวัจนลีลาแบบเป็นทางการ จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.14 และการศึกษาวัจนลีลาแบบปรีกษาหารือ จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ดังนี้

1.1 การศึกษาวัจนลีลาแบบตายตัว เป็นรูปแบบภาษาที่ได้รับการขัดเกลาร่างดี ถูกต้องตามลักษณะทางไวยากรณ์ทุกประการและมีแบบแผนคงที่ตามกฎระเบียบที่ใช้มาตั้งแต่อดีต เช่น ราชศัพท์ กฎหมาย พิธีกรรม พบจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของมลลูลี พรโชคชัย อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย [3] และวิทยานิพนธ์ของกฤติยา ผลเกิด อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา [4]

1.2 การศึกษาวัจนลีลาแบบเป็นทางการ เป็นรูปแบบภาษาที่มีการประยอกซับซ้อนมีการเชื่อมโยงความ แต่ไม่มีแบบแผนคงที่ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัย มีความหรูหราในถ้อยคำและรูปประโยคพอสมควร มุ่งให้ความรู้สำหรับผู้ฟังหรือผู้อ่าน พบจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสศียร อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วัจนลีลา กับความคิดของกวี [5] วิทยานิพนธ์ ของพัชรีย์ จำปา อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง วัจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก [6] วิทยานิพนธ์ของปิยะ มณีวงศ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การเล่าและวัจนลีลาในงานประพันธ์เนื้อร้องเพลงไทยสากลของระวี กังสนารักษ์ [7] วิทยานิพนธ์ของกาญจนา ยอดศิริจินดา อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง หน่วยเชื่อมโยงวัจนลีลาแบบพูดและแบบเขียนในภาษาไทย [8] วิทยานิพนธ์ของนฤมล อินทรลักษณ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง วัจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมการเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรรินทร์ ขาวงาม [9] วิทยานิพนธ์ของอาภาพร พันธุ์พฤษย์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง วัจนลีลาในวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิตของสุรชัย จันทิมาธร [10] วิทยานิพนธ์ของปาติยะห์ แวมวาจิง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง วัจนลีลาในบทกวีอภินิหารผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย ชุนปาน [11] และวิทยานิพนธ์ของพิชญณ ศรีนวล ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง วัจนลีลาในเพลงของบอย โกสิยพงษ์ [12]

1.3 การศึกษาวัจนลีลาแบบปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งการติดต่อธุรกิจ การทำงาน การซื้อขาย การสนทนาแบบสัมพันธ์ รวมทั้งการประชุมปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการพบจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ของกันยารัตน์ พรหมวิเศษ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง วัจนลีลาในสารคดีโทรทัศน์โลกสลบสี [13] วิทยานิพนธ์ของจงจิตร สุขสวัสดิ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง วัจนลีลาของชาวเกาะพิเศษประเภทชาวอาชญากรรม ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ [14] วิทยานิพนธ์ของสุมาลี พลขุนทรพย์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง วัจนลีลาของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ในรายการคนค้นคน [15] และวิทยานิพนธ์ของขวัญใจ บุญคุ้ม ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง วัจนลีลาและบทบาทหน้าที่ของเพลงลูกทุ่ง [16]

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าในกลุ่มการศึกษาเชิงทฤษฎีเป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยส่วนใหญ่ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร มีการใช้แนวคิดวัจนลีลาแบบเป็นทางการมากที่สุด เนื่องจากการศึกษาวัจนลีลาแบบเป็นทางการสามารถหาข้อมูลหรือตัวบทที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ง่ายกว่าแบบอื่น ๆ อีกทั้งข้อมูลยังมีความหลากหลายน่าสนใจ ทั้งในกวีนิพนธ์ วรรณกรรม รวมเพลงต่าง ๆ ที่มุ่งให้ทั้งข้อคิดและอารมณ์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟังในคราวเดียวกัน

2. การศึกษาเชิงประยุกต์

การศึกษาเชิงประยุกต์เป็นการศึกษาที่เน้นการแปรของภาษาผ่านปัจจัยทางสังคม เช่น บุคคล อายุ เพศวัย สถานที่ โดยนำมาความรู้ทางวัจนลีลาศาสตร์มาเป็นตัววิเคราะห์การแปรนั้น ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.32 ดังนี้

ตารางที่ 3 การศึกษาเชิงประจักษ์

การศึกษาเชิงประจักษ์	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาการแปรของพยัญชนะต้น	1	20
การศึกษาการแปรของพยัญชนะท้าย	1	20
การศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ	2	40
การศึกษาการแปรของสระ	1	20
รวม	5	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า การศึกษาเชิงประจักษ์จำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาการแปรของพยัญชนะต้น จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาการแปรของพยัญชนะท้าย จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40 และการศึกษาการแปรของสระ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 ดังนี้

2.1 การศึกษาการแปรของพยัญชนะต้น เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของการใช้พยัญชนะต้นในภาษาไทย 21 หน่วยเสียง ทั้งรูปแบบการเขียนและการพูด พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 คือ วิทยานิพนธ์ ของประภา ภิรมย์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการแก้ไขเกินเหตุของ (ล) ในภาษาไทย ของบุคลากรประจำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 [17]

2.2 การศึกษาการแปรของพยัญชนะท้าย เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของการใช้พยัญชนะท้ายในภาษาไทย 8 หน่วยเสียง ทั้งรูปแบบการเขียนและการพูด พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 คือ วิทยานิพนธ์ ของศิริรัตน์ ศิริวิสูตร อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (1) ในคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยตามวจนลีลาและพื้นฐานการศึกษา [18]

2.3 การศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของการใช้สระในภาษาไทย 32 หน่วยเสียง ในรูปแบบการพูด พบจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ของสุริดา พูลทรัพย์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการแปรตามวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษากฎกรุงเทพ ฯ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา [2] และวิทยานิพนธ์ของพิมพ์ระวี เรื่องวัณกั อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการแปรทางสังคมของพยัญชนะควบกล้ำ (kw) และ (khw) ในภาษาไทยถิ่น ตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา [19]

2.4 การศึกษาการแปรของสระ พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 คือ วิทยานิพนธ์ ของสุวรรณรัตน์ ราชรักษ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการแปรของสระสูงยาว (อี อือ อุ) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุ เพศ และวจนลีลา [20]

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ากลุ่มการศึกษาเชิงประจักษ์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการศึกษาพฤติกรรมของคนในการออกเสียงพยัญชนะรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งพบว่าในช่วงเวลา พ.ศ.2530-2560 มีการใช้แนวคิดวจนลีลาในการศึกษาการแปรพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย พยัญชนะควบกล้ำ และสระ ในจำนวนเท่า ๆ กัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการแปรของภาษา จึงทำให้ข้อมูลด้านการแปรที่ปรากฏมีความน่าสนใจ เหมาะแก่การวิเคราะห์ศึกษาในระดับใกล้เคียงกัน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาสถานภาพองค์ความรู้การศึกษาวจนลีลาในวิทยานิพนธ์ไทย ในรอบ 3 ทศวรรษ (พ.ศ. 2530-2560) พบข้อมูลวิทยานิพนธ์ทางวจนลีลา จำนวน 19 เรื่อง โดยนำมาจัดกลุ่มประเด็นการศึกษาได้ 2 กลุ่ม ได้แก่

การศึกษาเชิงทฤษฎี และการศึกษาเชิงประยุกต์ โดยการศึกษาเชิงทฤษฎีมีทั้งหมด 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.68 ประกอบด้วย การศึกษาวจนลีลาแบบตายตัว พบจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29 การศึกษาวจนลีลาแบบเป็นทางการ พบจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.14 และการศึกษาวจนลีลาแบบปริกษาหาหรือ พบจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ส่วนการศึกษาเชิงประยุกต์ พบจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.32 ประกอบด้วย การศึกษาการแปรของพยัญชนะต้น พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาการแปรของพยัญชนะท้าย พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ พบจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40 และการศึกษาการแปรของสระ พบจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20

จากข้อมูลดังกล่าวสังเกตได้ว่านิสิต นักศึกษา ให้ความสนใจกับการศึกษาเชิงทฤษฎีมากกว่าการศึกษาเชิงประยุกต์ เนื่องจากการศึกษาเชิงทฤษฎีมีการแผ่ขยายวงกว้างมากกว่า และการใช้ทฤษฎีสามารถศึกษาข้อมูลได้ครอบคลุมหลายประเภท ดังที่ปรากฏ ได้แก่ กวีนิพนธ์ บทเพลง ตำรากฎหมาย วรรณกรรม สารคดี ข่าว และรายการโทรทัศน์ ต่างจากการศึกษาเชิงประยุกต์ที่มีปัจจัยทางสังคมมาเกี่ยวข้อง อาจสร้างความไม่สะดวกให้กับผู้ศึกษาเพราะการศึกษาเชิงประยุกต์จำเป็นต้องใช้ทักษะการลงพื้นที่และต้องอาศัยเครื่องมือที่มีมูลค่าราคาสูง ผนวกกับต้องมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกสถานศึกษาจึงเป็นเหตุให้เกิดความซับซ้อนและใช้เวลาในการศึกษาวิจัยมากกว่าวิจัยที่ศึกษาเพียงในตัวเอง

จากผลการศึกษาจะสังเกตได้ว่าด้านพัฒนาการของวิทยานิพนธ์ไทยที่ศึกษาวจนลีลาในรอบ 3 ทศวรรษ (พ.ศ. 2530-2560) มีการเริ่มต้นศึกษาวจนลีลาในช่วง พ.ศ. 2530-2540 เกี่ยวกับการแปรของภาษาไทย และวิทยานิพนธ์ทุกเรื่องเป็นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาผู้ศึกษาพบว่าในช่วง พ.ศ. 2541-2550 นิสิต นักศึกษา ยังคงนิยมศึกษาการแปรของภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง เน้นการใช้บุคคลเป็นปัจจัยในการศึกษาการออกเสียงพยัญชนะ ทั้งนี้ยังพบว่าช่วง พ.ศ. 2541-2550 มีการพัฒนาการใช้ข้อมูลในการศึกษาหลากหลายขึ้น มีการศึกษาวจนลีลาในข้อมูลทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน มีการศึกษาสื่อประเภทใหม่คือสื่อโทรทัศน์ นอกจากนี้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ผู้ศึกษาเห็นว่าสถาบันที่ให้ความสนใจกับแนวคิดวจนลีลาอย่างคงที่คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่เพิ่มเข้ามาในภายหลัง ช่วงทศวรรษสุดท้าย พ.ศ. 2551-2560 ผู้ศึกษาพบว่านิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังคงให้ ความสนใจกับแนวคิดวจนลีลา โดยเน้นศึกษาการแปรของภาษาไทยเช่นเดียวกับช่วง พ.ศ. 2530-2540 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการนำแนวคิดวจนลีลามาใช้ในวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าวิทยานิพนธ์ไทยที่ปรากฏทั้ง 3 ทศวรรษ ยังคงใช้ข้อมูลประเภทเดียวกัน ได้แก่ กวีนิพนธ์ บทเพลง วรรณกรรม สารคดี ข่าว และรายการโทรทัศน์ มีเพียงสื่อประเภทตำรากฎหมายเท่านั้นที่ไม่ได้รับความนิยมในช่วง พ.ศ. 2551-2560 อาจเนื่องมาจากช่วงเวลาดังกล่าวนี้มีสื่อที่ทันสมัยเกิดขึ้น ทำให้นิสิต นักศึกษาสนใจมากกว่าตำรากฎหมายที่มีลักษณะเป็นทางการ ยากต่อการทำความเข้าใจ อีกทั้งสื่อประเภทอื่น ๆ มุ่งให้ความเพลิดเพลิน สามารถได้รับทั้งความรู้และความบันเทิงไปพร้อมกัน ส่งผลให้นิสิต นักศึกษา มีความสุขในการศึกษามากกว่าสื่อประเภทที่ใช้ตรรกะหรือเหตุผล ยิ่งไปกว่านั้นคือผู้ศึกษาเห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีการศึกษาวจนลีลาในวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากจุดเริ่มต้นของแนวคิดวจนลีลาในการศึกษาไทยเกิดขึ้นโดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นไปได้ว่าแนวคิดนี้ได้รับการเผยแพร่และได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ในสถาบันดังกล่าว ผนวกกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันแรกและเป็นสถาบันหลักในการศึกษาระดับนี้

อย่างไรก็ตามตลอดช่วงเวลา 3 ทศวรรษ มีวิทยานิพนธ์ที่ใช้แนวคิดวจนลีลาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มปรากฏตั้งแต่ พ.ศ. 2537 และมีการศึกษามากที่สุดในช่วง พ.ศ. 2544-2547 และหยุดชะงักในช่วง พ.ศ. 2547 อาจเนื่องมาจากขณะนั้นมีทฤษฎีแนวคิดอื่น ๆ ที่น่าสนใจเผยแพร่เข้ามาในวงการการศึกษาไทย ทำให้นิสิตนักศึกษา

เป็ยงเบนความนิยมไปทางแนวคิดใหม่ ๆ กระทั่ง พ.ศ. 2551 ได้มีนิสิต นักศึกษา หันกลับมาใช้แนวคิดวจนลีลา ในการทำวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการศึกษาวิทยานิพนธ์โดยใช้แนวคิดวจนลีลา ยังคงมีความนิยม และคาดว่าจะมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- [1] อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). *ภาษาในสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] สุธิดา พูลทรัพย์. (2537). *การแปรตามวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษากรุงเทพฯ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] มลลื พรโชคชัย. (2538). *การศึกษาวจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] กฤติยา ผลเกิด. (2546). *การศึกษาวจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] ปริมาภรณ์ ลิ้มปีเลิศเสถียร. (2539). *ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วจนลีลากับความคิดของกวี. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] พัชรีย์ จำปา. (2539). *วจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] ปิยะ มณีวงศ์. (2544). *การเล่าและวจนลีลาในงานประพันธ์เนื้อร้องเพลงไทยสากล ของ ระวี ภัยสรวรรักษ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา).* นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [8] กาญจนา ยอดศิริจินดา. (2545). *หน่วยเชื่อมโยงวจนลีลาแบบพูดและแบบเขียนในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] นฤมล อินทรลักษณ์. (2545). *วจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมการเมืองในกวีนิพนธ์ของไพวรินทร์ ชาวงาม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [10] อาภาพร พันธุ์พุกษ์. (2547). *วจนลีลาในวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิตของ สุรชัย จันทิมาธร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร).* ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [11] ปาตีฮะห์ แวบางิง. (2554). *วจนลีลาในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของบรรดาศิษย์ ชุนปาน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทยกับการสื่อสาร).* ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [12] พิชญภณ ศรีนวล. (2554). *วจนลีลาในเพลงของบอย โกสิยพงษ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [13] กัณยรัตน์ พรหมวิเศษ. (2544). *วจนลีลาในสารคดีโทรทัศน์โลกสลบสี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร).* ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [14] จงจิตร สุขสวัสดิ์. (2545). *วจนลีลาของข่าวเจาะพิเศษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร).* ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [15] สุมาลี พลขันธ์ทรัพย์. (2555). *วจนลีลาของ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ในรายการคนค้นคน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [16] ขวัญใจ บุญคุ้ม. (2559). *วจนลีลาและบทบาทหน้าที่ของเพลงลูกทุ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย).* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- [17] ประภา ภิรมย์. (2542). การแก้ไขเกินเหตุของ (ล) ในภาษาไทย ของบุคลากรประจำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [18] ศิริรัตน์ ศิริวิสูตร. (2537). การแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (1) ในคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยตามวจนลีลา และพื้นฐานการศึกษา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [19] พิมพ์ระวี เรื่องวิมกี. (2551). การแปรทางสังคมของพยัญชนะควบกล้ำ (kw) และ (khw) ในภาษาไทยถิ่นตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [20] สุวรรณรัตน์ ราชรักษ์. (2556). การแปรของสระสูงยาว (อี อี อู) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุ เพศ และวจนลีลา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.